

A természethelyreállítási rendelet és a zöldülő agrártámogatások

Máté András¹, Halassy Melinda^{*},

¹Dorcadion Kft., 6000 Kecskemét, Hársfa utca 7., vadviragvilag@gmail.com

²Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót, halassy.melinda@ecolres.hu

Európa a 2019-ben aláírt Zöld Megállapodásban és ennek részeként a 2023-as Biodiverzitás Stratégiában határozott kötelezettségvállalásokat tett a fenntartható jövő érdekében, amelynek legfontosabb pillere a természethelyreállításról szóló jogszabály. Ugyanakkor a mezőgazdálkodás gyakorlatát jelentősen befolyásolni képes agrártámogatási szabályozást 2020-tól elkezdte átdolgozni.

A természethelyreállításról szóló tervezet alapján a tagállamoknak olyan intézkedéseket kell bevezetniük, amelyek az élőhelyek és fajok, valamint az ökoszisztémák működésének, összekapcsoltságának és rugalmasságának helyreállítását eredményezi. Az intézkedések megvalósítása és értékelése érdekében a tagállamoknak nemzeti természethelyreállítási terveket kell kidolgozniuk, szoros együttműködésben a tudományos élet képviselőivel, az érdekelt felekkel és a nyilvánossággal.

Az agrártámogatási szabályozás során elmúlt 3 évben kidolgozott és elfogadásra került javaslatokat fokozatosan vezetik be, amely intézkedések egyelőre nem eredményezik az agrártámogatások keretrendszerének lényegi módosítását. A bevezetésre kerülő új támogatások között 2024-től az eddig nem támogatható vizes- és szegély élőhelyek (pl. nádas, cserjés stb.) fenntartására, őshonos fajokból vadvirágos területek kialakítására jární fog az alaptámogatás, illetve a korábbi évtizedben nem elérhető élőhelyfejlesztési célú pályázati típusú támogatások újból kiírásra kerülnek (szántó-gyep konverzió, új vizes élőhely kialakítása stb.).

Az élőhelyfejlesztési és helyreállítási célú tagországi feladatokat tehát legalább két bugyorból lesz lehetőség kivitelezni. Természetvédelmi célú rekonstrukciónál elsőként szembejövő probléma az adathiány. A flóra- és vegetációkutatók szakértelme nélkülözhetetlen a magyarországi megvalósítás minél szakszerűbb végrehajtása érdekében, pl. az ökoszisztéma állapotbecslése, a megfelelő referenciaterületek kijelölése, a prioritizálási szempontok kidolgozása, valamint a beavatkozások monitorozása és értékelése szempontjából. Sem az élőhelyekről/vegetációról, sem pedig a növénytaxonok térbeni elterjedéséről nem rendelkezünk megfelelő minőségű és „naprakész” információkkal. Például a populációgenetikai ismerethiány az élőhelyek minél hatékonyabb helyreállítását teheti zárójelbe. A hazai szabályozás és gyakorlat a magok származását tekintve - ebbe gyakran beleértve természetvédelmi élőhelyrekonstrukciós projekteket is - egyelőre nem kellően elővigyázatos az alkalmazott fajok tekintetében, illetve nincs figyelemmel a növények szaporítóképletének régiók, tájak és populációk közötti transzferének hatására.

A botanikus közösséget ezúton szólítjuk meg egy közös gondolkodásra, hogyan tudnánk ezeket a vegetációs és florisztikai adathiányokat pótolni.